

حسابداری در روسیه

(۱)

نوشته: درک بیلی

ترجمه: محمدحسین نوروزعلی

در قسمت اول این مقاله کوشش می شود تا تحولات حسابداری در روسیه تا اواسط قرن ۱۸ میلادی بررسی گردد. تحولات بعدی در شماره های آینده بررسی خواهد شد.

امهراطوری روسیه و حسابداری دو طرفه

بین تاریخچه حسابداری و منشا و ترویج حسابداری دو طرفه اروپا سو و پیدایش سرمایه داری در کشورهای اروپائی ارسوی دیگر، رابطه جدائی ناپذیری وجود دارد. به حق و به درستی می توان انتظار داشت که حسابداری دو طرفه در چندین مرکز اولیه سرمایه داری (در کشورهای میانه و جنوب آلمان و بالطبع در ایتالیا) تکامل یافته باشد، نه اینکه در یک مرکز - ایتالیا - به وجود آمده و از آنجا به دیگر کشورهایارفته باشد. یک یا چند عامل مهم در ظهور دفتر داری دو طرفه

۱- Derek T. Bailey استاد حسابداری دانشگاه بیرمنگام در انگلستان است.

ناشناخته مانده است. علاوه بر پیدایش روحیه سرمایه داری (یعنی سودطلبی) ممکن است عوامل دیگری برای توضیح باقی باشد، در آن میان حداقل ارانتشار حسابداری دوطرفه در کشورهای مختلف اروپایی می توان نام برد. بنابراین، به تاریخچه حسابداری باید به دقت نگریم و آنرا نتیجه یک روند علمی تلقی نکرد. این تاریخچه گرچه محتمل و از نظر ایدئولوژیکی جذاب است، اما مورد آزمایش قرار نگرفته است. مطمئناً چگونگی ظهور حسابداری دوطرفه در روسیه با آنچه که در بین مردم شایع است، مطابقت ندارد. بالعکس ورود حسابداری دو طرفه به روسیه با "انقلاب نظامی" ارتباط دارد که سلاطین طی قرون هفدهم و هیجدهم با آن درگیر بودند.

"انقلاب نظامی" در روسیه نتیجه توسعه ارتش باسربازان حرفه ای بود که به وسیله سایر کشورهای اروپائی حدوداً ۱۶۰۰، ابتدا در هلند و سوئد در سطح بالائی تعلیم دیده بودند، این انقلاب بعداً به نقاط دیگر کشیده شد. نگهداری چنین ارتشی به عنوان عامل اجرای سیاستهای تجاوزکارانه، برای بسیاری از کشورهای پرهزینه بود. برای گردآوری منابع مالی مورد نیاز چنین ارتش های نوینی ادارات - بوروکراتیک متمرکز به وجود آمد (پروس مثال خوبی در این مورد است). درست اسراروپا همه بر این عقیده بودند که "اداره و هدایت زندگی اقتصادی وظیفه دولتهاست. افزایش ثروت دولت با افزایش قدرت آن مترادف است" استانداردها شدن لباس های نظامی "مهممات و تجهیزات ارتش های حرفه ای، سطح جدیدی ارتولید را ایجاد می کرد. "کارخانه های اولیه، نه بدست موسسات خصوصی، بلکه به وسیله دولت ها تاسیس شد تا به تولید وسایل نظامی بپردازند."

رویدادهای فوق را می توان به شکل زیر خلاصه کرد:

با ظهور سلطنت مطلقه نیاربه امنیت داخلی و خارجی احساس می شد، چنین امنیتی با ایجاد ارتشی تامین می شد که در انحصار دربار باشد. هزینه های این ارتش کسب درآمد بیشتر را طلب می کرد و درآمد بیشتر به رشد اقتصادی نیاز داشت، و همه این ها مستلزم ایجاد بوروکراسی سلطنتی بود. . . . و این رویدادها لزوماً به کنترل های حسابداری نیاز داشت. پیشرفت ابتدا از اروپای غربی شروع شد و سپس روسیه را نیز دربر گرفت. شاهزاده موریس ارخانندان ناسو (۱۶۲۵-۱۵۶۹) که در جمهوری هلند علیه اسپانیا به جنگ استقلال طلبانه دست زده بود، از اداره مالی املاک سلطنتی و ارتش رضایت نداشت. سیمون استیون ارخانندان بورگ یک سیستم حسابداری دو طرفه مناسب برای استفاده در ادارات دولتی را پیشنهاد کرده و پیشنهادات او مورد قبول قرار گرفت. در ژانویه ۱۶۰۴ سازماندهی مالی املاک سلطنتی با استفاده از حسابداری دو طرفه تغییر کرد. طی سلطنت گوستاو آدولفوس در سوئد (۱۶۳۲-۱۶۱۱) که در اطراف دریای بالتیک به جنگهای شدیدی دست زده بود، تجدید سازماندهی ادارات دولتی و از سال ۱۶۲۲، باراهنمائی آبراهام کابلان تاجر هلندی، حسابداری دو طرفه در حسابهای دولتی مورد استفاده قرار گرفت. تا سال ۱۷۰۴ حسابداری دو طرفه در شرکت تولید دوربین سوئدی پومار مورد استفاده قرار گرفته بود. یکی دیگر از حامیان کاربرد حسابداری در اروپای غربی، ژان باپتیست کولبرت که از سال ۱۶۶۱ تا سال ۱۶۸۳ وزیر پادشاه فرانسه بود.

او وزارت دارائی فرانسه را دوباره سازمان داد و این "کار او لوئی چهاردهم را قادر ساخت تا مخارج سنگین سلطنت پر زرق و برق خود را تامین کند." وی استفاده از حسابداری دو طرفه را در دولت گسترش

داد. کولبرت توسعه تجارت و صنعت را رونق بخشید" زیرا افزایش هزینه های دولت به مالیات وابسته است، و مالیات به پول درکشور بستگی دارد. " با این همه کولبرت بیشتر به قوانین تجاری و صنعتی علاقمند بود، نه به پیشرفت آنها. در سال ۱۶۷۷ به موجب فرمانی از جانب لویی تمام تجار، پیشه وران، و صنعت کاران - اتحادیه هائی تشکیل دادند. در همان سال ارتجار، پیشه وران، بانکداران و صرافان خواسته شد تا دفاتری برای حساب هانگهدارند.

نگهداری دفاتر شکل ثبت ها، نظارت مقامات برای جلوگیری از غلط نشان دادن اطلاعات، و نگهداری موجودی های دوره ای، بموجب قانون الزامی شد و علاوه بر این نگاهداری اسناد و مدارک نیز الزامی شد.

در روسیه نیز برای تسهیل در وصول مالیات ها قوانینی وضع شد. برنامه های بلند پروازانه پتراول (۱۶۸۹-۱۷۲۵) برای مدرنیزه کردن روسیه - توسعه نظارت دولت بر واحدهای بازرگانی، احداث آبراه ها، ایجاد ناوگان جنگی و احداث پایتخت در کنار رودنوا، آغاز جنگ (۱۷۰۰-۱۷۲۱) علیه سوئد، و جنگ های پراکنده علیه ترکیه و ایران با رمالی سنگین را بردوش کشور گذاشت. در سال ۱۷۱۰ بحران مالی آغاز شد: هیچگونه منبع پولی برای جبران کسربودجه مورد انتظار مالی سالانه وجود نداشت. حوادثی که قبلاً "در سوئد، جمهوری هلند، و فرانسه روی داده بود، در روسیه زمان پترتکرار شد. طی دوران سلطنت پتر اول در روسیه، نارضایتی از سیستم قدیم اداری مسکووی و برورتنگناهای مالی باعث شد تا تلاش هائی برای گردآوری اطلاعات درباره شناخت اداری کشورهای خارجی (به ویژه سوئد) به عمل آید. اداره مرکزی در سال های ۱۷۱۸-۱۷۲۰ به صورت وزارتخانه درآمد. این وزارتخانه

با اقتباس از روش سوئد سازماندهی شد. دقیقاً شانزده وزارتخانه تاسیس شد که در بین آنها سه وزارتخانه درآمد دولتی، هزینه دولتی و حسابداری کنترل (کنترل تمام دریافت ها و هزینه ها) در ردیف اول قرار داشتند.

بودجه ملی در این زمان ارائه شد (گرچه تا سال های ۱۸۶۰ انتشار نیافت) چهارمین وزارتخانه مربوط به نیروی دریائی بود. قوانین - مربوط به نیروی دریائی و ناوگان دریائی که در ۵ آوریل ۱۷۲۲ منتشر شد، دارای بخش مربوط به حسابداری بود. این بخش شامل دستورالعمل هائی برای نگهداری دفاتر درباره اشخاص، پول، ذخایر، و دیگر اقلام در ارتباط با ثبت دریافت ها، پرداخت ها، و مانده ها می شد. برای اولین بار بود که اصطلاحات "بدهکار"، "بستانکار" "مانده"، "ترازنامه" و "دفتردار" که از زبان آلمانی گرفته شده بودند، رسماً به کار رفت. در این قوانین استخدام دو دفتردار تصریح شده بود. بنابراین گفته مار دارف مورخ روسیه در زمینه حسابداری "تحولات حسابداری که در ۵ آوریل ۱۷۲۲ به وسیله پتر کبیر اعلام شد زمینه را برای توسعه فن حسابداری بشکل متداول در اروپای غربی در روسیه بوجود آورد. بکارگیری روش ثبت دوطرفه و تنظیم ترازنامه "در نیروی دریائی شروع شد و سپس در واحدهای بازرگانی معادن و متالوژی، به ویژه در اورال دنبال شد." تمام این جریانات در موسسات دولتی روی می داد. بنابراین نوشته یک نویسنده دیگر روسی، حسابداری دو طرفه ابتدا در واحدهای بازرگانی دولتی در معادن و صنعت متالوژی مورد استفاده قرار گرفت سپس گمرکات از آن بهره گرفتند، و استفاده از حسابداری دوطرفه بعداً در واحدهای بازرگانی متداول شد. اولین دفتردار روسی تایمرس نام داشت. این شخص در ۱۱ سپتامبر ۱۷۲۲

از طرف وزارت تجارت به سمت رئیس دفترداری دفتر گمرکات سنت پیترزبورگ منصوب شد. گروه بندی وثبت اطلاعات حسابداری تحت عناوینی متناسب باماهیت معامله رایج شده بود، بنابراین ثبت در دفاتر به ترتیب زمانی انجام می شد. همچنین دفاتر حسابداری دارای ستون هائی برای اطلاعات، شماره، ثبت، شرح، و مبلغ بودند. پس از استفاده اریادداشت ها، دفتر روزنامه، و دفتر کل، تهیه ترانزنامه امکان پذیر گردید.

به علت فقدان حسابداران تعلیم دیده، پیشرفت دفترداری - دو طرفه کند و نامطمئن و استفاده از روش های پیشرفته حسابداری با مشکلاتی توأم بود. حسابداری عموماً "تاسال های اواخر قرن هیجدهم در ادارات دولتی بدون پیشرفت باقی ماند. تاسال ۱۹۲۰، (۱۹۱ کارخانه در مالکیت یا تحت نظارت دولت) وجود داشت که اغلب در زمان سلطنت پتر اول تاسیس شده و " همه آنها عمدتاً برای تولید ساز و بهرگ جنگ های تزار طرح ریزی شده بود. " پتر اول تزار " از مدیران تمام معادن و کارگاه های ریخته گری خواسته بود تا اطلاعات مربوط به عملیات خود را ثبت کنند. به این ترتیب زمینه برای گردآوری آمار اقتصاد ملی در این صنعت مهم فراهم شد. ویلیامز هنین، مهندس معادن اورال و ذوب آهن طی سال های ۲۴ - ۱۷۲۲، می نویسد: سازمان حسابداری به صورت ناظر مخارج درآمده بود. دفاتر حسابداری شامل روزنامه، فهرست اسامی مباشران، و ثبت پرداخت ها برای موجودی مواد مختلف (ذغال سنگ، اوره، وغیره) بود. باهرانفجار در معدن، مخارج و ماده حاصله روی تخته سیاهی نوشته و هر یکشنبه اطلاعات موجود به دفاتر نقل می شد. در مورد مساله تعیین بهای تمام شده محصول در شرایط کار دشوار در ۵ مارس ۱۷۶۶ دستور العملی منتشر شد،

این دستورالعمل در سال بعد به صورت فرمان درآمد تهیه برنامه ای برای نشان دادن مقدار مواد مصرف شده، مقدار اوره و ذغال سنگ استخراج شده و تعیین مقدار هر کدام به طور جداگانه برای هر معدن و کارگاه لازم بود. پس از آن دستمزد و هزینه لباس کارگران و قیمت فروش محصول باید تعیین می شد. بزرگترین واحدهای کارگانی به نام دمی دف در اورال واقع بود. این واحد در سال ۱۶۹۰ تاسیس شده و طی یک قرن ۳۰۰۰ نفر در بیش از پنجاه واحد که اغلب واحدهای ذوب آهن بودند، به استخدام درآورد. دمی دف تا پایان قرن هیجدهم به " وضعیت اداری گسترده " و " تکنیک های پیچیده حسابداری " دست یافت. " چون روسیه در زمان پتر اول مانند پروس برای جنگ سازماندهی شده بود " بین ۷۵ تا ۸۰ درصد درآمد دولت صرف مقاصد جنگی می شد. نیازهای اداری دولت روسیه ایجاد می کرد تا حسابداری دوطرفه از اروپای غربی گرفته شود.

در پایان قرن هیجدهم روسیه بزرگترین تولیدکننده آهن در دنیا بود. بریتانیا عمده ترین مشتری آهن روسیه بود و اغلب مایحتاج دریائی خود را از آن جاتامین می کرد. ناوگان دریائی انگلیس در پایان قرن شانزدهم اغلب نیازهای خود را منحصراً از روسیه تهیه می کرد. بریتانیای کبیر در سالهای ۱۷۶۲ تا ۱۷۶۴ بیش از هر کشور دیگر اروپائی از روسیه کالا وارد کرد. این تماس ها باعث رواج حسابداری بین تجار روسی نشد. از طرف دیگر این ممکن است توضیحی برای ظهور ناگهانی کتاب ادوارد جونز در سال ۱۸۰۸ باشد، این کتاب سیستم انگلیسی حسابداری مدرن به وسیله ثبت یک طرفه و دوطرفه نام داشت و در سال ۱۷۹۶ در بریستول، انگلیس، انتشار یافت. حسابداری در معدن و کارگاه های ذوب فلز روسیه ممکن است تحت تأثیر آن

حسابداری ئی قرار گرفته باشد که به وسیله شامزادگان آلمانی (مثلاً، درپروس و دیگر جاها) کنترل و اداره می شد. نوعی ارحسابداری دولتی طی قرون شانزدهم و هفدهم درلانی فوندیا و واحدهای باررگانی دولتی اطریش مورداستفاده قرار گرفت. بااین حال اولین کتاب درسال ۱۷۶۲ به وسیله ام. پوچ برگ، نویسنده اطریشی، نوشته ومنتشر شد. حسابداری دولتی ارسال ۱۷۷۰ در دانشگاه وین تدریس شد و بعداً در دیگر دانشگاههای امپراطوری اطریش بوداپست، پراگ، و لوو درس داده شد. سرانجام حسابداری دولتی در ادارات آلمان و اطریش مورد استفاده قرار گرفت. حسابداری دولتی درسال ۱۸۶۲ در روسیه برای امور دولتی (در هیئت کنترل) به کار گرفته شد.

قوانین روسیه ار زمان سلطنت پتراول تحت تاثیر و زیر نظر سیاست پردازان اروپای غربی بود. پتراول درسال ۱۷۲۱ ار جان لاو دعوت کرد تا سمت مشاور مالی دولت تزار را بپذیرد و "سیستم" خود را برای تاسیس بانک امپراطوری روسیه ارائه کند. طبق قوانینی که در ۱۵ دسامبر ۱۷۲۱ منتشر شد تهیه ترانامه برای تمام "تجار روسی" اجباری شد. در این قوانین نگهداری دفاتر معمولی به صورت "تمیز"، درست، بدون پارگی و "بستن حساب هادر پایان هر سال و تهیه تزانامه تصریح شده بود. "قوانین روسیه برخلاف مالیه کولبورت با اصطلاحات عمومی بیان شده و بیشتر جنبه توصیه داشت تا اجبار. در فرانسه نیز در سال ۱۸۰۷ قوانینی برای نگهداری دفاتر به وسیله تجار وضع شد، در سال ۱۸۲۲ ارتجار طرا اول روسیه خواسته شد تا دفاتر حسابداری نگهداری کنند. این قوانین ضمانت اجرایی نداشت.

در سال ۱۷۳۶ اولین کتاب چاپی درباره دفترداری در روسیه انتشار یافت. این کتاب روش نگهداری درآمد و شکل حساب هابه صورت پول

واشکال نگهداری دفاتر در استان ها، دهات ، و شهرها نام داشت .
در طی سال های ۱۷۶۲ - ۱۷۶۲ ترجمه روسی کتاب تجارت در آمستردام
در مسکو منتشر شد، مازادارف آنرا راهکشی دائره المعارف دانش تجارت
توصیف کرد. در سال ۱۷۸۲ اولین دستورالعمل حسابداری دوطرفه منتشر شد.
این دستورالعمل ترجمه کتاب جانی پمپین بود.

ورود اصطلاحات تکنیکی اربان آلمانی به زبان روسی نشانه
اهمیت تاثیر آلمان در پیشرفت حسابداری در روسیه است. کتـــب
حسابداری که به زبان های فرانسوی، ایتالیائی، وهلندی انتشار
می یافتند، معمولا" به آلمانی ترجمه و احتمالا" سپس اربان آلمانی به
روسی ترجمه می شدند. طبقه بندی سیستم های حسابداری دوطرفه در قاره
اروپا به صورت ایتالیائی، فرانسوی، آلمانی وانگلیسی مورد قبول قرار گرفت.
ارمان سلطنت پتراول معمولا" خارجیان، مخصوصا" آلمانی ها، برای
فرار از تعقیب یابرای ارائه و فروش مهارت های خود، به روسیه می رفتند،
و به این ترتیب به توسعه حسابداری اروپائی در روسیه کمک می کردند.

از روی کتاب هائی که در دهه های آخر قرن هیجدهم درباره حسابداری
منتشر شد، می توان به نفوذ دانش اروپای غربی در روسیه پی ——— برد.
اولین کتاب های منتشر شده، ترجمه کتاب هائی است که ابتدا در کشورهای
دیگر منتشر شده بود: جوآن استلینگر، تاجر و دفتر دار اراهای ریگا،
در سال ۱۷۹۵ کتابی درباره حسابداری منتشر کرد. این کتاب به زبان
آلمانی بود، سپس به روسی ترجمه شد و بنام راهنمای کامل ثبت دوطرفه
یا حساب های تجار انتشار یافت. این اولین کتابی بود که در درس تجارت
در دانشگاهها مورد استفاده قرار گرفت. ایوان آخمتاف در سال ۱۸۰۹ کتاب
دفترداری ایتالیائی یا تجاری را منتشر کرد که ترجمه روسی یا اقتباس
اثر دلاپورته و کرو بود. کتاب های حسابداری اثر گانترو دو ویتسز

(۱۷۸۹) بی جی سنز (۱۷۹۰) و آرنولد (۱۸۰۸۹) که ترجمه اردبان آلمانی بودند، منتشر شدند. اولین کتاب اصول حسابداری در روسیه، طی سال های ۱۸۲۱ تا ۱۸۴۰ به وسیله کلارک و نمی هی ثوف نوشته شد، و در سال ۱۸۴۰ بنام دفترداری کامل یا علم حسابداری منتشر شد. در این کتاب به طور مشروح درباره سیستم حساب های آلمانی پرداخته شده و در باره حساب بدهکاران و بستانکاران، دفتر صندوق شامل ستون های ویژه برای هر حساب، دفتر کالا، دفترچه ای برای یادداشت، خلاصه دفتر روزنامه، و دفتر کل بحث شده است. در سال ۱۸۵۲ کتاب بازرگانی کشاورزی اثر پی. پرای اوبرازنسکی درباره حسابداری - کشاورزی منتشر شد. این کتاب بر اساس کشاورزی آلمان که نویسنده با آن بخوبی آشنا بود، نوشته شد. نویسنده برای هر رشته از کشاورزی (کاشت، دامپروری و غیره) سیستم حسابداری جداگانه ای را توصیه کرده بود. انجمن کشاورزی مسکو که چند سال بعد کتابی در این مورد منتشر کرد، به روش های پیشرفته حسابداری علاقمند بود. کتاب دوره کامل حسابداری دو طرفه و یک طرفه تجاری اثر پی وین بوت که در ۱۸۶۶ منتشر شد، نه تنها نشانه اهمیت تاثیر خارجیان بلکه نشانه تاثیر متخصصین خارجی در گسترش حسابداری در روسیه است. این کتاب در دو جلد منتشر شد، جلد اول درباره حسابداری در روسیه، و جلد دوم درباره حسابداری در فرانسه، آلمان، و انگلستان است. آگاهی نویسنده از وضع حسابداری در اروپای آن زمان از مقدمه کتاب به خوبی آشکار است. در مقدمه آمده است: "درباره حسابداری تجاری فقط به یک زبان، آلمانی، صدها اثر وجود دارد اما درباره حسابداری صنعتی به سه زبان فرانسوی، روسی، آلمانی پنج کتاب نوشته شده، در این صورت باید گفت در این زمینه کاری انجام نشده است." تدریس بازرگانی در مدارس و

دانشکده های آلمانی ارسال های ۱۷۷۰ شروع شد. یک قرن بعد در شهرهای اودسا (۱۸۶۱)، سنت پترزبورگ، پترشول (۱۸۸۰)، مسکو - الکساندروفسکو (۱۸۸۵)، خارکوف (۱۸۹۲) دانشکده های بازرگانی تاسیس شد. اگرچه کمی دیرتر در سال ۱۷۷۲ هزینه تاسیس اولین دانشکده بازرگانی مسکواتقبل کرده است دروس این دانشکده شامل "حسابداری دوطرفه به روش ایتالیائی به . این دانشکده هیجده سال بعد به پایتخت منتقل و دانشکده سنت پترزبورگ نامیده شد. آرنولد در سال ۱۸۰۴ در مسکو یک دانشکده بازرگانی تاسیس کرد. آموزش خصوصی بازرگانی طی نیمه دوم قرن نوزدهم توسعه یافت. ای. آی. جانسون طی دهه های ۸۰ و ۹۰ قرن گذشته در مسکو بازرگانی تدریس می کرد.

فدراسیون آموزش بازرگانی آلمانی در نیمه سال های ۱۸۹۰ کمیسیون ایجاد کرد تا درباره نیاز به آموزش تمام وقت بازرگانی به تحقیق بپردازد. گزارش این کمیسیون به نفع ایجاد کالج های بازرگانی بود، این کالج ها در سال ۱۸۹۸ و سال های پس از آن در استان های آلمان تاسیس شدند. تاثیر این رویدادها به روسیه کشیده شد. سرچ وایت وزیر پرانرژی مالیه که تلاش زیادی برای صنعتی شدن روسیه به خرج داد، برنامه ای برای اشاعه آموزش بازرگانی ارائه کرد.

کتاب اصول قوانین آموزش بازرگانی در ۱۵ آوریل ۱۸۹۶ منتشر شد ، این کتاب زمینه را برای سازمان آموزش بازرگانی در روسیه فراهم آورد و ارسال ۱۸۹۶ تا ۱۹۰۴ حدود ۲۰۰ مدرسه بازرگانی تاسیس شد. انستیتو پلی تکنیک که در سال ۱۹۰۲ در سنت پترزبورگ گشایش یافت، بخش مخصوص آموزش بازرگانی داشت و از سطح پیشرفته ای برخوردار بود. انستیتوهای عالی بازرگانی در مسکو (۱۹۰۶) کیف (۱۹۰۷) ، و سنت پترزبورگ (۱۹۱۵) تاسیس شدند، دانشجویان طی گذراندن این

دوره هاباسبک حسابداری اروپائی آشنامی شدند. در همین ایام سخنرانی-
هائی درباره حسابداری باررگانی در دانشگاه پترزبورگ، و درباره
حسابداری صنعتی در انستیتو معدن سنت پترزبورگ ایراد شد. حرفه
حسابداری طی قرن نوزدهم در اروپا به وجود آمد. پس ارتاسیس انجمن
حسابداران بلونیا در سال ۱۸۰۷، در دیگر استان های ایتالیا انجمن های
حسابداران تاسیس شد. انجمن های حسابداران در دهه های اواخر قرن
نوزدهم در فرانسه و بلژیک تشکیل شد. در بریتانیا، انستیتو حسابداران-
خبره انگلیس و ویلز در سال ۱۸۸۰ تاسیس شد، در همین زمان حرفه
حسابداری در ایتالیا در پی آن بود که از نظر قانون به رسمیت شناخته
شود (و با تاسیس کالج باررگانی در سال ۱۹۰۶ رسمیت یافت).

توسعه حرفه حسابداری به ویژه در ایتالیا و بریتانیا برای روسیه
به صورت الگو درآمد. سرج وایت در سال ۱۸۹۶ تاسیس اتحادیه حرفه
حسابداران را پیشنهاد کرد. با این حال شورای ایالتی در سال ۱۹۰۱ بدنبال
بحث های بسیار این درخواست را رد کرد. شش سال بعد انجمن
حسابداران در لهستان تشکیل شد.

نشریه حسابداری که از سال ۱۸۸۸ تا ۱۹۰۴ به سردبیری ای. ام. ولف
در سنت پترزبورگ منتشر می شد، از پیشنهاد تاسیس اتحادیه حرفه ای
حمایت کرد. در سرمقاله اولین شماره این نشریه بالحن شکایت آمیزی
آمده بود " در این شرایط دشوار و تحقیر آمیز رشته واحدی اردانش یافت
نمی شود". در این شماره در میان اسامی فراوان اروپائیان که ارتشکیل
این اتحادیه حمایت می کردند، از جی سربونی، اف. هاگلی، ای. لیبونسی،
و ای. پیزانی نام برده شده است. مقالات این نشریه را نویسندگان
خارجی (مثلاً جی. سربونی) تهیه می کردند و نشریه نسبت به تئوری و عمل
حسابداری در اروپا علاقه نشان می داد.

بنابر اظهارات يك منبع شوروی، این نشریه به علت کمبود خواننده و فقدان بنیه مالی تعطیل شد. ال. گوتمبرگ متخصص حسابداری که در سال های ۱۸۹۸ و ۱۸۹۹ در نشریه حسابداری مقاله می نوشت و در سوئیس به تحصیل و تدریس مشغول بود، در ژنو ساکن شد و در زمره متخصصان حسابداری اروپای غربی به شمار می آمد. او طی سال های ۱۹۲۰ چندین اثر درباره حسابداری نوشت و در سال ۱۹۲۹ کتابی به نام تاریخ منتقدانه نظریه حسابداری منتشر کرد. او به ریاست اتحادیه حسابداران سوئیس انتخاب شد اما سایرین به روسیه مراجعت کردند. ای. ام. کالاکان که در ایتالیا، فرانسه، و آلمان تحصیل می کرد، در سال ۱۹۰۶ به روسیه برگشت و طی سال های ۱۹۲۰ به صورت يك متخصص برجسته حسابداری درآمد. کتاب گوشه هائی از تاریخ حسابداری در سال ۱۹۱۱ در مسکو منتشر شد. به نظرمی رسد این تنها تلاش نافرجام پی. کاتس هلندی برای گردآوردن يك گروه بین المللی از متخصصان، از جمله اوبوشر و اچ. آر. هاتفلید، برای نوشتن تاریخ عمومی حسابداری باشد. لارم به یادآوری است که اغلب فارغ التحصیلان روسی، که معمولاً در آن زمان بسیار به اروپای غربی سفر می کردند، حداقل به يك زبان اروپائی تسلط داشتند. در کنگره حسابداری بین المللی که در سال ۱۹۱۲ در چارلروی بلژیک برگزار شد، روس ها حضور کامل داشتند. در این کنگره ارتلاشهای اف. وی. ازرسکی و پی. سی. اوپا در خدمت به حرفه حسابداری تقدیر شد. نشریه دیگری که بیشتر جنبه روزنامه داشت، طی سال های ۱۹۱۶-۱۹۰۸ به سردبیری ای. ای. سی ورز و ان. ای. بلاگف منتشر می شد. با سرعت گرفتن توسعه صنعتی کشورهای اروپای غربی ارسال های ۱۸۶۰ این کشورها مبالغ قابل توجهی در روسیه سرمایه گذاری کردند.

تصور می رود دفاتر حسابداری اغلب شرکت های اروپائی که در روسیه فعالیت داشتند، با دفاتر حسابداری موجود در کشورشان تفاوت چندانی نداشته باشد. احتمالاً "حداقل اطلاعات در دفاتر ثبت می شده که لزوماً" به زبان روسی هم نبوده است. زبان مدیریت در این شرکت ها (مانند شرکت انگلیسی الیاف) لزوماً نمی توانست روسی باشد. به همین علت، کریدت لثونه، تنها بانک مجاز در روسیه، حسابداری خود را به زبان فرانسه انجام می داد.

حسابهای نهائی و ترازنامه شرکت های فرعی در روسیه در دفتر مرکزی شرکت مادر، مثلاً "در برلین، پاریس یا لندن، تهیه می شد. ارسال ۱۹۰۰ از شرکت های خارجی خواسته شد تا نتیجه ای از گزارش کامل حساب ها و ترازنامه خود را به زبان روسی به وزارت مالیه و ارگان های محلی آن ارائه نمایند، شرکت های انگلیسی برای انجام این کار تا دو ماه پس از تصویب گزارش سالانه خود در مجمع عمومی سهامداران که در انگلیس تشکیل می شد، مهلت داشتند.